

Uvodna riječ

Znanstvenim skupom priređenim u povodu stote obljetnice rođenja akademkinje Anđele Horvat (Krašić, 18. ožujka 1911. – Zagreb, 26. rujna 1985.) Društvo povjesničara umjetnosti Hrvatske željelo je iskazati poštovanje prema povjesničarki umjetnosti i konzervatorici koja je svojim radom obilježila jedno razdoblje naše povijesno-umjetničke historiografije i na čijim su zasadama stasali naraštaji naših kolega. Slučajna je i sretna podudarnost da se godina njezina rođenja poklapa s godinom početka djelovanja *Zemaljskoga povjerenstva za očuvanje umjetnih i historičkih spomenika u kraljevinama Hrvatskoj i Dalmaciji*, prethodnika Konzervatorskoga zavoda u kojem je Anđela Horvat provela najveći dio radnoga vijeka, i više od toga, posvetila ga u potpunosti poznavanju i zaštiti naše kulturne baštine.

Nastavljajući se na svoga velikoga prethodnika Gjurju Szabu, Anđela Horvat predanim je terenskim radom – *per pedes apostolorum* – prohodala kroz život, od spomenika do spomenika, i bilježila svoja opažanja u bilježnicama i fotografskim aparatom. Svoj je stručni arhiv prema vlastitoj želji oporučno predala Nadbiskupskom i kaptolskom arhivu u Zagrebu, koji čuva i njezine znamenite putne bilježnice *Vade mecum* s podacima o preko 4100 običenih lokaliteta, od čega 2500 u Hrvatskoj. Iz podataka »s lica mjesta« i nadopunama iz arhivskih izvora, ponajviše iz izvješća kanonskih vizitacija, nastajali su znanstveni tekstovi o hrvatskoj umjetničkoj baštini i prvi sintezni pregledi pojedinih razdoblja ili područja koji su do danas temeljni priručnici za kojima poseže svaki povjesničar umjetnosti tijekom studija i poslije tijekom istraživačkoga rada, primjerice *Između gotike i baroka: umjetnost kontinentalnog dijela Hrvatske od oko 1500. do oko 1700.* (1975.) i *Barok u kontinentalnoj Hrvatskoj* (u sklopu knjige A. Horvat, R. Matejčić, K. Prijatelj, *Barok u Hrvatskoj*, 1982.). Anđela Horvat svojim je radom zacrtala smjernice umjetničkoj topografiji Hrvatske, a prvi takav prikaz dala je u objavljenoj disertaciji *Spomenici arhitekture i likovnih umjetnosti u Međumurju* (izvorni naslov), 1956.

S Anđelom Horvat na velika vrata u hrvatsku povijest umjetnosti ušli su Međimurje, Zagorje, Slavonija, ali i cijela kontinentalna Hrvatska, teme stila, naručitelja i namjene djela, posebnosti drvene arhitekture, problemi obnove spomenika i njihova okružja, a goleme su njezine zasluge za moderno ustrojstvo konzervatorske službe u Hrvatskoj. Svojim je radom otvorila niz istraživačkih područja, a na tom su tragu i izlagači na skupu iznijeli svoja recentna istraživanja i pripremili članke za objavljivanje u časopisu »Peristil«. Tematske cjeline zaokružene su u poglavljima, *Vade mecum – život i naslijeđe Anđele Horvat; Konzervatorski rad Anđele Horvat; Umjetnička topografija i hagiopografija; Umjetnost kontinentalnog dijela Hrvatske »između gotike i baroka«* te *Umjetnost kontinentalnog dijela Hrvatske u razdoblju baroka*. Ovom je prigodom također ponovno ponuđena – ispravljena i nadopunjena – bibliografija Anđele Horvat, a njezina ključna knjiga *Između gotike i baroka* objavljena je u digitalnom izdanju sa željom da postane živo štivo i nadahnuće novim naraštajima povjesničara umjetnosti.

U sjećanju brojnih kolega koji su joj se obraćali s *Đela* ostala je u trajnoj uspomeni kao vedra osoba puna intelektualne znatiželje koja je nesebično prenosila na druge svoje golemo znanje i poznavanje problematike spomeničke baštine i njezine zaštite. Poznata su bila okupljanja kolega i »pridruženih članova« ponedjeljkom navečer u njezinu stanu u Dalmatinskoj ulici 12 na kojima se u prisnom domaćem ugođaju raspravljalo o stručnim, ali i o aktualnim temama u kulturi i politici.

Društvo povjesničara umjetnosti Hrvatske zahvaljuje Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti – Razredu za likovne umjetnosti, pod čijim je pokroviteljstvom 10. i 11. studenoga 2011. održan znanstveni skup u dvorani Knjižnice HAZU. Skup je ostvaren zahvaljujući novčanoj pomoći Zaklade HAZU, Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske i Ministarstva kulture Republike Hrvatske. Organizatori skupa i uredništvo časopisa »Peristil« zahvaljuju svim sudionicima na izlaganjima i člancima koje su predali za objavljivanje u ovom broju.

U ime uredništva i organizacijskoga odbora
Irena Kraševac i Sanja Cvetnić